

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Horvaatia

LEPITUS

1. novembril 2015 jõustus Horvaatia Vabariigis uus perekonnaseadus (*Obiteljski zakon, Narodne novine* (ametlik väljaanne) nr 103 /15). See koosneb 10 osast ja selle seitsmes osa reguleerib kohustuslikku nõustamist ja perelepitust.

Kohustuslik nõustamine aitab pereliikmetel peresuhetes kokkuleppele jõuda, pöörates samal ajal erilist tähelepanu peresuhete kaitsele seoses lapsega ning kokkuleppe mittedaavutamise ja lapse isiklike õiguste üle otsustamiseks algatatud kohtumenetluse õiguslikele tagajärgedele. Kohustuslikku nõustamist teeb lapse alalise või ajutise elukoha või abikaasade või elukaaslaste viimase ühise alalise või ajutise elukoha pädeva sotsiaalhoolekandekeskuse eksperdirühm. Perekonnaseaduse kohaselt ei tule kohustuslikku nõustamist teha enne täite- ja tagamismenetluste algatamist. Pereliikmed osalevad kohustuslikus nõustamises isiklikult ja ilma esindajata.

Kohustuslikku nõustamist tehakse: 1) enne ühist alaealist last omavate abikaasade vahelise abielu lahutuse algatamist ja 2) enne muude kohtumenetluste algatamist seoses vanema hooldusõiguse ja suhtlusõigusega. Kohustuslikku nõustamist ei tehta enne abielulahutuse algatamist, kui abikaasa (või abikaasad) on: 1) teovõimetu(d) ega suuda menetluse tähendust ja tagajärgi isegi eksperdi abiga mõista, 2) häiritud otsustusvõimega või 3) kui nende alaline või ajutine elukoht on teadmata.

Kohustuslik nõustamine algatatakse ühe poole avalduse alusel, mis esitatakse sotsiaalhoolekandekeskusele kirjalikult või suuliselt, mispuhul tuleb see registreerida. Kohustusliku nõustamise avalduse saanud sotsiaalhoolekandekeskus on kohustatud määrama kohtumise aja ja pooled kohale kutsuma. Kui sotsiaalhoolekandekeskus leiab, et ühine kohtumine ei oleks asjaolusid arvestades kasulik, või kui mõlemad pooled seda põhjendatult taotlevad, korraldatakse vestlused pooltega erandkorras eraldi.

Perelepitus on protsess, milles pereliikmed osalevad vabatahtlikult. Erandina on kohustuslik esimene kohtumine perelepitajaga enne abielulahutuse algatamist.

Perelepitus on protsess, mille käigus püüavad pooled perevaidluses ühe või mitme perelepitaja abil kokkuleppele jõuda. Perelepitaja on erapooletu ja eriväljaõppe saanud isik, kes on kantud perelepitajate registrisse. Perelepituse põhieesmärk on seada kokku vanemate ühise hooldusõiguse kava ja saavutada muud lapsega seotud kokkulepped. Lisaks selle eesmärgi saavutamisele saavad pooled perelepituse käigus kokku leppida ka kõigis muudes varaga seotud ja teistes küsimustes.

Perelepitust ei tehta, kui: 1) abikaasade võrdne osalemine perelepituses ei ole sotsiaalhoolekandekeskuse eksperdirühma või perelepitaja hinnangul võimalik koduvägivalla tõttu, 2) üks abikaasa (või mõlemad abikaasad) on teovõimetu(d) ega suuda protsessi tähendust ja õiguslike tagajärgi isegi eksperdi abiga mõista, 3) ühe või mõlema abikaasa otsustusvõime on häiritud ja 4) abikaasa ajutine või alaline elukoht on teadmata.

Perelepitust võib olenemata kohtumenetlusest teha enne kohtumenetluse algatamist, kohtumenetluse ajal või pärast selle lõppu. Perekonnaseaduse kohaselt ei tehta perelepitust enne täite- ja tagamismenetluste algatamist. Erandina võib kohus teha lapsega suhtlemist puudutavas täitemenetluses pooltele perelepituses osalemise ettepaneku. Seega võib kohus pärast pooltega vestlemist ja juhtumi asjaolusid arvesse võttes täitmise 30 päevaks edasi lükata ja määrata, et spetsialist räägib lapsega, või teha pooltele ettepaneku kasutada perelepitust, et saavutada vaidluses kokkulepe. Vajaduse korral võib kohus suhtlemise korda spetsialistiga peetava vestluse või perelepituse ajal üksikasjalikumalt täpsustada erietsusega, kuid ei tee seda, kui perelepitus ebaõnnestub või kui on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid.

Perelepitaja ja muud perelepitusega seotud isikud on kohustatud tagama neile perelepituse ajal kolmandate isikute kohta teatavaks saanud teabe ja andmete konfidentsiaalsuse, välja arvatud juhul, kui: 1) teabe edastamine on vajalik kokkuleppe sõlmimiseks või täitmiseks või 2) kui teabe edastamine on vajalik, et kaitsta last, kelle heaolu on ohus, või kõrvaldada isiku vaimse ja füüsilise puutumatus raske rikkumise oht. Perelepitaja on kohustatud pooli konfidentsiaalsuse põhimõtte ulatusest teavitama.

Perekonnaseadus näeb perelepituse käigus saavutatava kokkuleppega seoses ette, et perelepituse käigus saavutatud vanemate ühise isikuhooldusõiguse kava või muu kokkulepe tuleb vormistada kirjalikult, selle peavad allkirjastama kõik pooled ja see on samaväärne täitedokumendiga, kui kohus selle poolte avalduse alusel hagita menetluses heaks kiidab.

Kui pooled ei jõua vanemate ühise isikuhooldusõiguse kava või muu vaidlusaluse peresuhte suhtes kokkuleppele, märgib perelepitaja lepitusmenetluse peatamise aruandes, kas mõlemad pooled on menetluses aktiivselt osalenud või mitte. Lepitusmenetluse peatamise aruanne edastatakse menetlusosalistele. Perelepitaja edastab lepitusmenetluse peatamise aruande oma menetluse perelepituse algatamise tõttu peatanud kohtule.

Kui pooled teevad kohtumenetluse käigus vastastikusel kokkuleppel ettepaneku lahendada vaidlus perelepituse abil, võib kohus menetluse peatada, määra kolmekuulise tähtaja, mille jooksul pooled võivad püüda vaidlust perelepituse abil lahendada. Kui kohus leiab kohtumenetluse käigus, et perevaidluses on võimalik saavutada pooli rahuldav kokkulepe, võib ta samuti pooltele perelepituses osalemise ettepaneku teha. Kui pooled nõustuvad perelepituses osalema, peatab kohus menetluse ja määrab kolmekuulise tähtaja, mille jooksul pooled võivad püüda vaidlust perelepituse abil lahendada. Kui pooltel ei õnnestu vaidlust kohtu määratud kolmekuulise tähtaja jooksul perelepituse abil lahendada või kui pooled teevad ettepaneku jätkata kohtumenetlust enne selle tähtaja lõppu, jätkab kohus menetlust. Enne menetluse peatamise otsuse tegemist peab kohus hindama, kas peatamine on asjakohane, arvestades kiireloomuliste meetmete võtmise vajadust juhtudel, kui otsused puudutavad lapse õigusi ja huve.

Perelepituse puhul on perelepitaja kohustatud osalejaid teavitama, et nad peavad lähtuma lapse heaolust, ja perelepitaja võib lubada lastel vanemate nõusolekul perelepituse käigus oma arvamust avaldada.

Perelepituse menetlust toimetanud perelepitaja ei või osaleda eksperdiarvamuste või perehinnangute koostamisel ega osaleda perelepituses osalenud poolte vaidluse lahendamiseks algatatud kohtumenetluses mis tahes muul moel, välja arvatud seaduses ettenähtud juhtudel.

Kui perelepitust teevad sotsiaalhoolekandesüsteemis töötavad perelepitajad, ei maksa pooled perelepitajatele tema töö eest tasu. Kui perelepitust teevad sotsiaalhoolekandesüsteemivälised perelepitajad, tasuvad pooled oma osalemise kulud.

Perelepituses kohaldatakse asjakohasel viisil lepitust reguleerivaid sätteid.

Lisateave:

perekonnaseadus (*Obiteljski zakon, Narodne novine* nr 103/15),

perelepituse eeskirjad (*Pravilnik o obiteljskoj medijaciji, Narodne novine* nr 106/14),

lepitusseadus (*Zakon o mirenju, Narodne novine* nr 18/11).

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/08/2018